

ד"ר אלי קרלין

אני אמו של ד"ר קרלין — אמרה האשה הגבוהה והרווה שירדה במדרגות המלון ופנתה אלי... הוא ירד מיד, אולי אוכל למסור לך ביתיים כמה פרטים.

הצלומים: מ. פוירשטיין

נתפתחה שיחה ערה בה שמעתי תולדות עלייתו של צעיר, ליד חיפה, שעשה דרך ארוכה מעניינת בארצות הברית, הוגה הערות צעיר הוא לימים; עשרים ושלוש שנים ומלאו לו כסך הכל, והנה הזמן לא רק להרצות באוניברסיטה העברית בירושלים, אלא גם לערוך בה סמינריון קבוע. איך לך דבר יפה מזה — אמרתי בלבי — צעיר הוזהב לקטוף פירות שנתבשלן זה עתה. צעיר המאריך את דרכו בחיים על ידי איזו נבזוב עמל על פריצת עשרים נעולים והומות אסומות. אין דבר יפה מזה: צעיר הוזהב להכרה, הרי זו אחת התופעות הנדירות בעולם ועל אחת כמה וכמה בשטח הפילוסופיה, הורש הכנה ממושכת ועיכול יסודי של תורות שונות. כיצד מספיק אדם צעיר לכבוש לו מקום בתורת פילוסוף בגיל עשרים ושלוש? היכן רכש את השכלתו? האם מרווה ברצון את צמאיו.

— הוא למד באנגליה במשך שלוש שנים בבית הספר בהארט. משם עבר לארצות הברית ורכש לו באוניברסיטת ניו יורק תואר "מאסטר" בספרות אנגלית ובתואר "ד"ר לפילוסופיה" הוכתר באוניברסיטת יאל.

— מדוע בא לארץ ישראל?

— הוא בא בעצם כדי להיות עמי, אך משגודע דבר בקורו, נתבקש לערוך כמה הרצאות, תחילה במועדון הפילוסופים ואחר כך באוניברסיטה עצמה, גיימס מקדונאלד, שגריר אמריקה בישראל, שהוא בחייו האקדמיים פרופסור לפילוסופיה, עלה במיוחד ירושלים כדי לשבת על ספסלי התלמידים. הפרופסור הישיש התעניין במיוחד, מה יש לומר לפרופסור הצעיר על חייטתו, החוקר שחולל מהפכה בפילוסופיה האמריקנית. הוא יערוך ארבע הרצאות בתל אביב, באולם המוזיאון מטעם אגודת "ישראל-אמריקה", המטפת קשרי ייחוד בין שתי המדינות. אגב, ד"ר קרלין הוא נכדו של יחיאל מיכל פינס, מראשוני חובבי ציון, שהיה מעמודי התווך של הישוב הישן. הוא גם קרובו של פרופסור דוד ילין המנוח מכיוון שאישה, אשת הפרופסור, הייתה בתו של יחיאל מיכל פינס, ובתו השנייה, הצעירה נחמה, נישאה לנח קרלין-סקי. סקי, קרלינסקי, מראשי בית החורשת למלט "שמשון", התעניין מאו ומתמיד בצעיר ועזר לו בכל.

— הנה בני — ניתקה האשה את חוט השיחה. ניגש אלינו צעיר רענן, גבה קומה ובעל כתפיים הנומה לפי מראהו החיצוני לאגרוף. ולא להוגה דעות. הוא מספר לי שאינו עוסק בפילוסופיה בלבד, אלא גם בכתיבת מחזות.

— כיצד הגעת ליריך כן?

— בדרך מקרה. פאל מוני, בקשני לכתוב בשבילו מחזה. לא אינני יכול לגלות לפי שעה כל פרט על

ענין זה מכיון שהוא נמצא בדיון. קרוב לודאי שהמחזה אף יוקרס ומכאן הסודיות הגמורה העוטפת את הדבר. כתבתי גם כמה מחזות אחרים. נו פאת אף תהי. השם לקוח מ"רומיו ויוליה" לשקספיר וגם הנושא. זו היא טרגדיה משפחתית שדנה ביחסי אב ובת. כתבתי עוד כמה מחזות, אחד מהם הועלה על במה אקספרוימנטלית בניו יורק. את הדגש שמתני בחיי עד מה על ההשכלה האקדמאית ולא על כתיבת מחזות. אחר למחי באנגליה עברתי לקנדה ובאוניברסיטת מקגיל שבמונטריאל הסמכתי למדעי הרוח ב"מגנה קום לודה"; באוניברסיטת יאל זכיתי לפרס זיליס, הניתן לתלמיד המוכשר ביותר, אחרי כן זכיתי בפרס יעקב קופר שניתן למצטיין בפילוסופיה היוונית. מחקרי, שהודות לו הוענק לי התואר דוקטור, ואשר דן בהנחות הקודמות של החירות, קיבל 27 נקודות, המספר האפשרי הגדול ביותר. זו היתה דעת כל שלושת הבוחנים. בגיל תשע עשרה התחלתי להרצות באוניברסיטאות אמריקניות שונות.

— בגיל זה מתחילים אחרים ללמוד...

— בהרתי ככתיבה למקצוע וחושב אני להשתקע בקרוב בישראל, שהגני רואה בה מרכז רוחני לכל יהודי העולם, אכן גם לאלה שלא יהיו כאן. אגב, לדעתי נשקפת סכנה למדינה אם יראוה כמדינה צעירה בלבד, תפיסה מקובלת מאד בקרב הנוער בארץ. זה יהיה צעד נחפו ובלתי נכון אם נראה במדינה את החדש בלבד; המסגרת והתוכן חייבים להיות עתיקי יומין, ירושתו המפוארת של עמנו, שעלינו להוקירה עתה למעלה מכל. השקפה זו על "מדינה צעירה" עלולה להוות מקור לטרגדיה, אם יתחסו אליה ברצינות. תרבותה של מדינת ישראל אינה חדשה — הקנן הוא חדש, היין יישן. יש צורך לגייס את כל הכוחות התרבותיים של העם היהודי באשר הם של כיום, כדי לבנות את המדינה לפי כללי מסורתנו הנפלאה, עתיקת היום. הנני לומד עברית בקצב מזורז, כדי לעשות לפי מטעם יכולתי בנידון זה.

אלי מ'חמר

באחד מלילות ששי פתחתי את הרדיו, שמעתי את הקריין מודיע:

"מעתה ועד שעה שמונה נשדר לכם שירים עבריים מושרים על ידי אלי מ'חמר". נשמע קול מיוחד במינו, קול נדיר אהוב עלי מאד, קונטראלטו, קול

ערב הפליא, חושני חזק וגמיש. השידור נסתיים, הערב חלף, אך הקול הוסיף להדהד באזני מי שר ככה את "אל תירא עבדי יעקב" ואת "אליהו הנביא" לא עבר זמן רב ובדרך מקרה הכרתי את בעלת הקול. כשהסבב מבזוב את סגולותיו, עושה היא ואת ביד רחבה. מצאתי שהומריה היא צעירה נאה, אך ההפתעה האמיתית באה אחרי כן: היא גם ציירת חשובה מאד. חשובה עד כדי כך ששידורי וידוי רבים מתושבי הארץ, אותו אגלי יקר שפרש במזמנו משירות הממשלה הבריטית לאות ימאה על יחסה אלינו, הרבנס הובארה, הפייטן הערין והמלומד רבי-הדיעות, עומד לפרסם עליה ספר שלם שיופיע בתוצאת ריטה סרל בלונדון, בתורת הקדמה למבחר איריה. הספר יכיל רפרודוקציות רבות ורשמים למבנים בצבעים.

אלי גללה לפני בשיחה את פרשה חייה הקצרים והסוערים.

אמה, הגברת חיה ברגה, ילידת הארץ, הצטרפה לבעלה בסאריס. שם נולדה אלי בשנת 1927, שם למדה בבתי ספר עד פלישת הנאצים לצרפת. הנאצים עשו בערמה והשתדלו לנתק את זרעי הבריחה, לכן העמידו זמן קצר אחר פלישתם משמר על החוף. כמה יהודים עשו מאמץ נואש כדי להמלט מידי הגר-מנים. הם שכרו בהון תועפות סירה קטנה, התחששו כדאיגים והתחילו לחתור במימי תעלת לא-מאנש, ממש תחת אפס של הגרמנים. הסירה הקטנה טולטלה בים סוער במשך חמש עשרה שעות, המנוע נתקלקל המים הסתננו לסירה וברגעים האחרונים ממש התקרבו לחוף האי גרנסי. כמה מטוסים שחגו בשמי המקום הגמיכו טוס וקראו בכיוון הסירה הקטנה, אך הנוסעים האומללים היו רצוצים מדי ולא הבינו את פשר הקריאות מן המטוס. גם האנשים שעמדו על החוף קראו לקראתם, נגפזו בידיהם. רק אחרי כן הבינו הפליטים שסכנה איומה נשקפה לחייהם: הם נסעו בשדה מוקשים ורק בדרך נס ניצלו. זאת רצה להודיע להם המטוס, זאת רצו למסור להם האנשים על החוף. אותו ידיו שנגזג בסירה, שגילה אומץ לב בלתי רגיל בכל שעות הנסיעה הקשה, התעלף בשמעו על ענין המקושים. הפליטים לנו בבית מלון בסוטהמפטון והמ שיכו בדרכם ללונדון. למחרת קראו בעתון שהמלון בו בילו את ליל אמש הופצץ קשה על ידי הגרמנים ונהרס עד היסוד. משפחת אלי, שניצלה פעמיים ממות בטוח, קבעה את מושבה באחד מפרברי לונדון, שקנה לו שם בעולם הטניס ויימבלדון. הנערה המתבגרת, הערה והמפותחת מאד משתלמת בשלושה שטחים בעת ובצענה אחת: ציור, מוזיקה ומשחק. לפני הצהרים — קודש למכחול ולעפרון ולעט השרטוט, אחר הצהרים — קודש לפסנתר ולתיאטרון. הימים ימי הבייליק, החיים נמשכים בתחנות הרכבת התחתית. אך רצונה העז של הנערה המוכשרת והיפה מתגבר על כל הקשיים: היא עוברת את כל הכיחנות ומתקבלת ל"בית הספר המלכותי לאמנות" בלונדון. הלמודים האקדמאיים משע-ממים אותה, כשרונה פרוץ קרימה, היא פותחת לה סטודיו ובגיל תשע עשרה עורכת את התערוכה הראשונה שלה שפתחה על ידי הליידי סטראבולגי במועדון האנגלי-האי בקיץ 1946. הוצגו 22 שרטוטים וציורי שמן. הבקורת מקדמת את פני האמנית הצעירה בלבביות רבה, היא משבחת את סגנונה האימפרסיו-אוניסטי, את יכולתה בשטחי הקומפוזיציה, את רגישותה לגבי הצורה והצבע. — שתי סגולות האופייניות ביותר לגבי כל צייר-אמת. היא מושפעת מאל גריקו אך אינה מחקה אותו. בת התשע עשרה מגלה ידיעות יסודיות באנאטומיה. התערוכות באות בזו אחר זו, הן עצמיות, — מיצירותיה בלבד — הן בשותפות עם אמנים ראשונים במעלה. הפרופסור נורמן בנטוויץ פותח תערוכה שלה באכסניה מכובדת מאד "פוליס ארט גאלרי". מעניין שאפילו שבשעה שהיא משתפת בתערוכה עם עשרות אמנים ידועי שם, כגון טופר לסקי, מאנה כץ, ריבק ועוד, אין המבקרים שוכחים לציין אחת או שתיים מן התמונות שהיא מציגה. אף הבמה היהודית מגלה ענין בכשרון הצעיר והעולה. היא הכינה את התפאורה ל"מלך למפדוזה" של י. ש. ארנזוף ב"ניו אידיש תיאטר", שהוצג גם בארץ על ידי "המטאטא". היא יודעת ששרשיה נעור-צים באי ומנצלת כל הדוממות לעשות לה תעמולה. תחנת השידור הבריטית הזמינה אותה לדרישה על נושאים אמנותיים שונים הקשורים באי; כן הוזמנה לשיר, מי שידוע את הבי.בי.סי. יכול לספר, שזהו מבצר שלא על נקלה אפשר לחזור לתוכו. אלי עושה זאת בנקל. כך מתחילה קריארה מזהירה שניה של הומריה אלי מ'חמר. היא מופיעה ב"הום סרביס" ב"נייט סרביס" ובשדורים אל מעבר הים. היא שרה בעברית, אך התכנית מציגת שאלה הם שירים "צועניים", אפשר לשדר עברית, אך אסור להזכיר את הדבר. לא עובר זמן רב ואנשי הסלבויה מגלים שהומריה מתאימה במיוחד למסורתיהם. כך מופיעים גם פניה על הבד.

אלי חזרה עתה הביתה, אל מולדתה שלא ראתה אותה מעולם. ילידת פאריס, חניכת לונדון תהיה תושבת תל אביב. חברת ההקלטה הישראלית כבר הזמינה אותה להכנות כמה תקליטים "בואה דודי", שיר חדש של מרק לברי, "אני מאמין" הנצחי ושירים אחרים נשמע מפיה. אין ספק שהיא תתרומם תרומה חשובה לחינוך האמנו-תיים בארץ.

מוצר חדש של "שמן"

ביח"ר "שמן" הוציא בימים אלה מוצר חדש — שמן תינוק. כל אם הדואגת לשלום פעוטיה תקבל מוצר זה מתוך שמחה ורצון.

שמן מובחר זה מכיל לגולין המרגיע ומשקט את עורו הרגיש של התינוק. לשמור לאחר האמבטיה ולפני החלסת החיתולים.